

Novo spletišče Kmetovati z naravo s strokovnimi priporočili za ohranjanje biodiverzitete v kmetijskih ekosistemih

Danes so predstavili novo spletišče Kmetovati z naravo, kjer so zbrane predstavitve izbranih habitatnih tipov in živalskih vrst ter priporočila za izvajanje naravi prijaznih kmetijskih praks v Sloveniji. Pri pripravi so sodelovali raziskovalci in strokovnjaki iz Biotehniške fakultete UL, Fakultete za naravoslovje in matematiko UM, Centra za kartografijo favne in flore, Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, Nacionalnega inštituta za biologijo in Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU.

Spletna stran [Kmetovati z naravo](#) je portal znanja, ki je nastal v partnerstvu sodelavcev slovenskih raziskovalnih in strokovnih organizacij, ki se ukvarjajo s področjem ohranjanja biodiverzitete v kmetijskih ekosistemih. Njihov namen je na enem mestu podati usklajena strokovna priporočila, ki so v skladu z zadnjimi znanstvenimi spoznanji in izkušnjami iz prakse. Spletna stran lahko tako predstavlja temeljni referenčni vir za delo svetovalcev, strokovnjakov in uradnikov, ki se ukvarjajo s tem področjem, pa tudi kot študijsko gradivo za študente različnih programov.

Doc. dr. Tanja Šumrada iz Biotehniške fakultete UL, ki je koordinirala pripravo vsebine, je povedala: *»Spletna stran je prvi poskus takšnega obsega, da združimo razpoložljivo znanje in uskladimo strokovna priporočila, ki so specifično prilagojena za Slovenijo in njene posamezne regije. Gre za dragoceno znanje, ki je nastalo skozi več desetletij raziskovalnega, strokovnega, terenskega in projektne delo sodelavcev iz vseh sodelujočih institucij. V skladu s konceptom odprte znanosti smo se odločili, da to znanje zberemo in zapišemo tako, da bo zlahka dostopno vsakomur, hkrati pa nam spletna stran omogoča, da lahko priporočila sproti posodabljam glede na nove raziskave in informacije s terena.«*

Izr. prof. dr. Urban Šilc, predstojnik Biološkega inštituta Jovana Hadžija na ZRC SAZU, je pojasnil: *»Biodiverzitetno krizo v kmetijskih ekosistemih v Evropi in Sloveniji v veliki meri povzročata degradacija in izguba habitatov zaradi intenzifikacije kmetijstva na eni strani in opuščanja rabe zemljišč na obrobni območjih na drugi. Stanje v Sloveniji in drugod po svetu je zaskrbljujoče, saj izguba biotske pestrosti*

neposredno ogroža stabilnost in odpornost kmetijskih in drugih ekosistemov. Ukrepanje, ki temelji na podatkih in znanstvenih spoznanjih, je zato nujno.«

Doc. dr. Damijan Denac, direktor Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, dodaja: *»Sodobno varstvo narave v kmetijstvu je utemeljeno na dobrem poznavanju lokalnega okolja, kakovostnih podatkih ter preizkušenih in izvedljivih rešitvah za kmetije. K varstvu narave je mogoče prispevati na prav vsaki kmetiji v Sloveniji, to pa ima lahko zanje koristi tudi v smislu pridelave in poslovanja. Ohranjanje biodiverzitete v kmetijstvu danes ne sme več biti izjema, ampak mora postati pravilo.«*

Spletišče vključuje 45 strani s predstavitvami razširjenosti, ogroženosti, ekoloških potreb in varstvenih priporočil za rastlinstvo (travišča, nizka barja in plevelna vegetacija) in izbrane žuželke, dvoživke, plazilce, ptice in sesalce. Pripravljenih je tudi 29 strani s predstavitvami koristi in priporočil za naravi prijazne prakse, ki so na ravni kmetije razdeljene na travinje, njive, trajne nasade, krajinske značilnosti in kmetijska poslopja.

Prof. dr. Mitja Kaligarič iz Oddelka za biologijo na Fakulteti za naravoslovje in matematiko UM: *»Travišča, torej travniki in pašniki, so sestavni del slovenske kmetijske krajine in marsikje odražajo njeno identiteto. V stoletjih so jih ustvarili slovenski kmetje, jih vzdrževali v tradicionalni rabi in jih pripeljali do zavidljive biotske pestrosti: suhi, kamniti, polvlažni, vlažni, mokrotni, kisli, bazični, rodovitni ... so travniki in pašniki v Sloveniji. Toda njihov upad zaradi opuščanja rabe, preoravanja in pretiranega gnojenja je zaskrbljujoč: slovenski ukrepi v okviru Skupne kmetijske politike zaenkrat ne delujejo. Na spletišču se poučimo o pestrosti travnišč in priporočilih za gospodarjenje z njimi. Ceneje in učinkoviteje jih je ohranjati kot pa kreirati na novo, zato vsaka kmetija lahko ukrepe vzame za svoje, se z njimi identificira in iztrži dodano vrednost.«*

Doc. dr. Danilo Bevk z Oddelka za raziskave organizmov in ekosistemov na Nacionalnem inštitutu za biologijo: *»Kmetijstvo je zelo odvisno od ekosistemskih storitev, ki jih zagotavlja biodiverziteta in se jih prevečkrat jemlje za samoumevne. Sem sodi tudi oprашevanje divjih oprashovalcev, ki opravijo več kot polovico oprashavanja v kmetijstvu. Predstavili smo pomen, osnovno biologijo, ogroženost in varstvo čmrljev, čebel samotark in muh trepetavk.«*

Avtorji so med pripravo besedil naleteli tudi na številne vrzeli v znanju in pomanjkanje podatkov. To na nekaterih področjih močno omejuje možnosti za razvoj rešitev in svetovanje kmetijam. **Marijan Govedič, direktor Centra za kartografijo favne in flore:** *»Manjkajo tako specifične raziskave lokalne ekologije vrst, za nekatere še vedno ne poznamo niti njihove razširjenosti v Sloveniji. Če ne poznamo prisotnosti in potreb vrst, ne vemo kje moramo izvajati ukrepe in kakšni morajo biti. Pomembni so tudi stari podatki, iz katerih lahko sklepamo na nekdanjo razširjenost in spremembe v okolju. Pri pripravi priporočil si lahko le do določene mere pomagamo s tujimi raziskavami, a njihova spoznanja za Slovenijo niso vedno neposredno uporabna, zato je nujno potrebna sistemska podpora celotnemu procesu. Zaradi sprememb v okolju, tudi podnebnih, pa je treba spremljati učinkovitost ukrepov in jih po potrebi tudi prilagoditi.«*

Priprava priporočil je potekala v okviru projekta [EIP KROTA \(Izboljšanje naravovarstvenih učinkov kmetijskih pridelovalnih sistemov v Sloveniji, 2022–2025\)](#), ki je financiran iz Programa razvoja podeželja RS 2014–2020 v okviru ukrepa Sodelovanje, podukrep M16.5 – Okolje in podnebne spremembe. Dodatne vsebine so bile pripravljene v projektu *Ohranjanje biodiverzitete v odpornih in trajnostnih kmetijskih sistemih*, ki poteka v okviru [NOO ULTRA: Naravni viri in hrana](#), ki ga sofinancirata

Republika Slovenija, Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije ter Evropska unija – NextGenerationEU.

Vodja projekta EIP KROTA, Valerija Petrinec iz E-zavoda: »Projekt EIP KROTA je namenjen izboljšanju stanja biotske pestrosti v okviru tipičnih proizvodnih sistemov v slovenskem kmetijstvu. V ta namen smo preizkusili izvedljivost in primernost nekaterih ciljnih ukrepov za izbrane vrste dvoživk, plazilcev, sesalcev in metuljev ter dva travniška habitatna tipa. Zelo pomemben del projekta pa je tudi usposabljanje in prenos znanja. Želimo si, da bi bilo znanje hitro in enostavno dostopno za vse, ki delujejo na tem področju.«

Spletna stran Kmetovati z naravo: <https://kmetovati-z-naravo.si/>

YouTube kanal: <https://www.youtube.com/@Kmetovatiznaravo>

Kontaktna oseba za novinarska vprašanja:

Tanja Šumrada, Biotehniška fakulteta UL, tanja.sumrada@bf.uni-lj.si

